

Silvana Burilović Crnov

EKUMENSKI STUDIJSKI DAN "500 GODINA REFORMACIJE
I KATOLIČKA TEOLOGIJA"

U organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Sveučilišnog centra za protestantsku teologiju Matija Vlačić Ilirik Sveučilišta u Zagrebu priređen je Ekumenski studijski dan o temi "500 godina reformacije i katolička teologija" u petak, 10. studenoga 2017. u Velikoj dvorani Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Nazočili su i predstavnici Srpske pravoslavne Crkve splitske parohije: svećenici Milorad Đurđević i Milan Kadijević te pastor Adventističke crkve u Splitu Kristijan Mojzes.

"Reformacija je pod vodstvom Martina Luthera nastupila sa zahtjevom obnove Crkve, zahvatila osobito srednjoeuropske i nordijske zemlje te završila podjelom i odvajanjem protestanata od Rimokatoličke Crkve. Premda su na taj događaj nepovoljno utjecale i političke prilike, kao i same slabosti Katoličke Crkve, ipak su značajnu ulogu u Reformaciji imala brojna teološka pitanja koja su reformatori počeli drukčije tumačiti od dotadašnjih uvriježenih crkvenih stavova", kazao je v. d. dekana KBF-a u Splitu prof. dr. Anđelko Domazet. Zaželjevši dobrodošlicu nazočnima zaključio je da "ovaj studijski dan želi osvjetliti povijesne okolnosti, teološke ideje i utjecaj koji je Reformacija imala na evropsko društvo, u svjetlu današnjih izazova s kojima se susreće ekumenski pokret i kršćanstvo u cjelini."

Nazočnima se obratila i dr. sc. Lidija Matošević sa Sveučilišnog centra za protestantsku teologiju Matija Vlačić Ilirik Sveučilišta u Zagrebu. Zahvalivši na pozivu za suorganizaciju ovoga simpozija naglasila je da joj je iznimno drago da se ova velika obljetnica Reformacije obilježava u Hrvatskoj na primjeren, ekumenski način. "Održali smo cijeli niz aktivnosti s našom Rimokatoličkom braćom, ekumenski izuzetno kvalitetnih i transparentnih u kojima smo otvorili i načeli neka pitanja, koja su na evropskoj razini već i prevladana. Međutim, mi ovdje moramo poštovati i pratiti ritam našeg podneblja i našega naroda te se prilagoditi tempu koji ovdje može ići. To ne znači odustajati, niti namjerno usporavati nego s dozom religijskog senzibiliteta za onoga drugoga otvarati pitanja i na njih odgovarati", poručila je dr. Matošević.

Uvodno predavanje održao je dr. sc. Ivan Macut s KBF-a u Splitu o temi "Martin Luther i 95 teza – početak reformacije". 31.

listopada 1517. godine uzima se kao službeni početak reformacije. Tom je prigodom, prema legendarnoj predaji, Martin Luther zakucio svojih 95 teza na vrata dvorske crkve u Wittenbergu. U prvom dijelu izlaganja dr. Macut je govorio o tome što bi bili oprosti o kojima je Luther želio raspravljati, te o njihovom nastanku i širenju. Nakon toga, riječ je o okolnostima koje su u navele Luthera da napiše svojih 95 teza, a to su bile ponajprije nerazjašnjena teološka pitanja koja su se vezala uz propovijedanje oprosta u Crkvi, te kome su teze prvenstveno bile namijenjene. Istražuje se jesu li Lutherove teze reformatorski manifest i poziv na revoluciju ili su bile poziv na teološku raspravu. Na kraju je svog izlaganja dr. Macut progovorio o destinatarima Lutherovih 95 teza i o istinskoj pokora kao središnjoj temi 95 teza i o pokori kao temelju Lutherove teologije.

Dr. sc. Marina Schumann, docentica za povijest na Sveučilišnom centru za protestantsku teologiju Matija Vlačić Ilirik, govorila je o "Latinskom Kuranu i turskoj Biblija. Reformatorska rješenja za osmansku prijetnju". Svoje je izlaganje fokusirala na prevođenje kao temelj prijenosa vlastitih vjerskih iskustava. "Zbog toga imamo situaciju da se sredinom 16. stoljeća došlo na ideju da se prevede Kuran na latinski u Švicarskoj u Baselu. Švicarsko gradsko vijeće bilo je protiv toga jer se bojalo da se ne bi neki preobratali. Međutim, teolozi su govorili kako će prevedeni Kuran otkriti koliko je to jedna bezbožna knjiga", kazala je dr. Schumann dodavši da s druge strane imamo "ideju da se Biblija prevede ne na turski ali da se tiska ćirilničnim pismom i prevede na hrvatski jezik te da se time obrati poturčeno stanovništvo na Balkanu. Vjerovalo se da će taj prevodilački posao uvesti kršćanstvo u one krajeve pa čak u nekoj smjeloj ideji srušiti Osmansko carstvo".

Mr. sc. Taneli Ala-Opas s Gregorijane u Rimu govorio je o temi "The Reformation as continuity? – A case of Finland", odnosno o kontinuitetu srednjovjekovnih ostataka u Finskoj Luteranskoj crkvi koji pokazuju da se tu nije pretjerano rušilo nego se više gradilo na nekakvoj osnovi. Trebalo nam je 500 godina da vidimo da nismo toliko različiti koliko se činilo nego da postoji više kontinuiteta i sličnosti nego različitosti.

Predavanje dr. sc. Domagoja Runje i dr. sc. Miljenke Grgić sa KBF-a u Splitu o temi "Sola scriptura danas" pročitao je dr. sc. Edvard Punda. Osvijetljeni su razlozi Lutherovog uvođenja ovog načela te je na poseban način istaknuta njegova važnost za današnje shvaćanje i istraživanje Svetog pisma. U predavanju su naglašena i također i dva pogrešna i dva pozitivna shvaćanje

ovog načela. Dr. sc. Lidija Matošević nasloвила je svoje predavanje "U škripcu između 'švermera' i 'papista' Ekumenska aktualnost reformatorskog poimanja Svetog pisma". Naglasila je potrebu nalaženja jednoga kvalitetnog rješenja u odnosu prema Svetom pismu u okviru onoga što je Reformacija rekla kada je kazala "Sola scriptura", a to je jedan od pet principa reformacije. Sveto pismo je tekst u kojem je pisano fiksirano svjedočanstvo prvih svjedoka Božje objave zbilje koja je kulminirala u Isusu Kristu i to je od prvotne važnosti. Sa tim se svjedočanstvom ne može mjeriti niti jedan govor zajednice vjernike, odnosno Crkve iako taj govor zajednice vjernika ima svoju neprocjenjivu važnost u naviještanju evanđelja, naglasila je dr. Matošević dodavši da se tu Luther našao u škripcu između papista i tzv. zanesenjaka.

Dr. sc. Niko Ikić s KBF-a u Sarajevu govorio je o temi "Suglasje i nesuglasje o euharistiji u dokumentu iz Lime 1982. godine". Podsjetio je kako su se pojavile razlike u interpretacijama realne nazočnosti Krista u euharistiji. On je nije osporavao sadržajno ali se oštro protivio pojmu transupstancijacije, a na temelju drugih teologa pokušao je doći do svoga tumačenja Kristove nazočnosti u euharistiji poput konsupstancijacija, kompanacija, impanacija i sl. Riječ je ovdje o tome što po sakramentima opravdava čovjeka i njegov je odgovor vjera - "Sola fide". Ona primatelja sakramenta toliko prožima i otvara Božjem milosnom djelovanju. Iz te perspektive gledano ni katolička teologija kasnijih vremena ne osporava primat milosti, milost se ovdje kroz vjeru izražava a u tom procesu se očekuje mali čovjekov doprinos.

Dr. sc. Mladen Parlov s KBF-a u Splitu govoreći o "Mariji u misli Martina Luthera" kazao je da se govor o BD Mariji zasigurno ne može ubrojiti u velike ili glavne teme Reformacije. Martin Luther progovara o BD Mariji unutar drugih, njemu puno važnijih teoloških tema, poput, primjerice, teme opravdanja. Njegov govor o Mariji valja razumjeti u svjetlu njegove teologije križa - theologia crucis. Premda, s katoličke točke gledišta, redimenzionira Marijin lik, ipak je u svom govoru o Mariji veoma pozitivan. Za njega su neupitne dogme o Marijinu bogomajčinstvu te trajnom djevičanstvu. Druge dvije - o bezgrješnom začeću i uznese-nju -, jer nisu potvrđene u Svetom pismu, prepušta slobodnom uvjerenju svakog vjernika. Luther dopušta i određene Marijanske blagdane, odnosno liturgijsko štovanje BD Marije ukoliko se i u tim slavljinama pozornost vjernika usmjeri na Isusa Krista te ukoliko se utemeljenost tih slavlja može opravdati Svetim pismom.